

UNIVERSITATEA OVIDIUS DIN CONSTANTA
FACULTATEA DE TEOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ

REVELAȚIA ÎN VECHIUL TESTAMENT, ÎN CREȘTINISM ȘI ISLAM

Conducător de doctorat:
Prof. Dr. Univ. Dr. Brânzea Nicolae

Doctorand:
Morcov Elena

Constanța
2025

Cuprins

Introducere	4
Cap. I. Revelația divină în Vechiul Testament.....	10
I.1. Revelația naturală.....	10
I.2. Revelația supranaturală.....	17
I.3. Revelația ca promisiune pentru popor: Adam, Noe, Isaac, Iacov - Teologia Legământului.....	26
I.4. Revelația divină pentru poporul Israel - Misiunea lui Moise.....	47
I.5. Revelația în Teologia Numelui lui Dumnezeu - revelația prin înger.....	58
I.6. Cuvântul lui Dumnezeu. Proorocia.....	74
Cap. II. Revelația în Creștinism.....	97
II 1. Creștinismul ca religie revelată.....	99
II 2. Revelația naturală și supranaturală.....	108
II 3. Căile de transmitere ale Revelației supranaturale. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție.....	123
II.4. Arhetipuri biblice revelate - principii dinamice ale Misiunii Bisericii în Noul Testament.	126
II.4.1. Dumnezeu, Treime, Sfințenie - arhetip al Tatălui.....	141
II.4.2. Hristos, Adam, Adevăr, Logos, Jertfă - arhetip al Fiului desăvârșit.....	150
II.4.3. Eva - Maica Domnului - arhetip al Mamei Fecioare.....	173
Cap. III. Revelația în Islam.....	195
III. 1. Noțiuni istorice privitoare la islam.....	195
III. 2. Întemeietorul religiei islamice.....	214
III. 3. Tradiția islamică.....	228
III. 4. Coranul.....	241
III. 5. Legea islamică și societatea.....	252
III. 6. Legea omului și Legea lui Allah.....	269
Concluzii.....	287
Bibliografie.....	293

REZUMATUL TEZEI

Domeniul: Teologie

Cuvinte cheie: Iisus Hristos, Mahomed, Iudaism, Creștinism, Islam, Revelație, Tora, Biblia, Coran, Vechiul și Noul Testament, Profeți, Apostoli.

În Introducerea tezei de doctorat, am adus în discuție importanța revelației divine în trei mari religii monoteiste: Vechiul Testament, Creștinismul și Islamul. Revelația înseamnă descoperirea a ceea ce a fost ascuns. Este important de subliniat faptul că revelația nu este accesibilă prin mijloace convenționale de cunoaștere, ci implică o intervenție divină.

În Vechiul Testament am subliniat importanța acțiunilor și cuvintelor divine transmise prin patriarhi și profeți, unde minunile și intervențiile supranaturale fac parte din revelația divină. Importanța cuvântului rostit și a faptei divine reprezintă cheia relației dintre Dumnezeu și poporul Israel.

În creștinism se face diferența între revelația generală (accesibilă tuturor prin natură, istorie și conștiință) și revelația specială (manifestată prin Biblie și persoana lui Iisus Hristos). Acest cadru clarifică modul în care Dumnezeu comunică cu omenirea în creștinism și rolul esențial al revelației în credință și practică.

În Islam conceptul de Wahy descrie comunicarea divină directă, prin care Allah a transmis mesajele Sale profeților, cu Coranul ca revelație supremă și imuabilă. Accentul este pus pe infailibilitatea și perfecțiunea revelației divine în islam, fiind considerată sursa supremă de ghidare pentru viața musulmanilor.

În primul capitol, “Revelația divină în Vechiul Testament”, am realizat o expunere complexă a conceptului de revelație divină în Vechiul Testament, subliniind importanța sa în tradiția iudaico-creștină. Ideile explorează natura multifacetică a revelației divine, prezentând-o nu doar ca o simplă comunicare sau cunoaștere intelectuală a lui Dumnezeu, ci ca o experiență profund personală și dinamică, prin care Dumnezeu se face cunoscut omenirii. Prin referințele la apariții directe, viziuni, vise și mesaje profetice, capitolul evidențiază diversitatea modalităților prin care Dumnezeu interacționează cu umanitatea. Un accent deosebit cade pe rolul profeților, care acționează ca intermediari între divin și uman, clarificând voința divină și aducând revelația în contextul vieții religioase și morale a Israelului. Mai mult, am explorat legătura intimă dintre revelație și legământ, demonstrând că revelația este adesea însoțită de promisiuni și de chemări la credincioșie.

Aceasta construiește o relație contractuală între Dumnezeu și poporul Său, în care revelația nu este doar o expunere a voinței divine, ci și o invitație la angajament moral și spiritual.

Deci prima parte a tezei conturează o viziune complexă și integrată asupra revelației divine în Vechiul Testament, nu doar ca un eveniment sau o comunicare ocazională, ci ca un proces continuu și personal de întâlnire între Dumnezeu și oameni. Aceasta oferă fundamentul teologic și spiritual pentru dezvoltarea credinței și practicii religioase, consolidând în același timp identitatea religioasă și morală a poporului Israel și, implicit, a creștinismului.

În structura detaliată a primului capitol al tezei de doctorat, care tratează Revelația divină în Vechiul Testament, împărțirea în șase subcapitole principale oferă un cadru bine organizat pentru explorarea profundă a conceptului de revelație divină. Fiecare subcapitol tratează aspectele esențiale pe care le-ai menționat anterior, iar acestea sunt la rândul lor subdivizate pentru a aprofunda punctele specifice.

Subcapitolul, “Revelația naturală” prezintă o temă fundamentală în teologia iudaico-creștină, în care Dumnezeu se revelează oamenilor prin intermediul naturii, istoriei și rațiunii. Vechiul Testament joacă un rol esențial în această înțelegere, fiind o sursă bogată de mărturii despre prezența și acțiunea lui Dumnezeu în lume. De la Creație până la sfârșitul vremurilor, fiecare carte a Vechiului Testament îl arată pe Dumnezeu ca Stăpân al întregii existențe, implicat în toate aspectele vieții umane, oferind binecuvântare sau pedeapsă, apropiindu-Se sau îndepărtându-Se în funcție de răspunsul oamenilor. Revelația naturală se referă la faptul că, observând natura și folosind rațiunea umană, oamenii pot înțelege existența și atributele lui Dumnezeu. Psalmul 18 și Romani 1, 20 subliniază cum creația este un martor tăcut al măreției și puterii divine. Ordinea și armonia din natură, precum și complexitatea vieții, sugerează existența unui Creator divin. De asemenea, rațiunea umană, prin reflecție și analiză, poate ajunge la concluzia existenței unui Dumnezeu.

Subcapitolul, “Revelația supranaturală” în Vechiul Testament tratează un aspect central al interacțiunii dintre Dumnezeu și omenire, evidențiind modul în care Dumnezeu se revelează direct prin intervenții care depășesc ordinea naturală. Deși revelația naturală permite oamenilor să deducă existența și raționalitatea unei Rațiuni supreme prin observarea creației, aceasta nu poate dezvălui pe deplin caracterul personal al lui Dumnezeu și planurile Sale pentru mântuire. Aici intervine revelația supranaturală, completând și clarificând revelația naturală. Revelația supranaturală implică manifestările directe ale lui Dumnezeu

către oameni, fie prin profeți, fie prin miracole, viziuni sau porunci divine. În Vechiul Testament, aceasta se concretizează prin diverse mijloace: apariții divine, profeții și miracole extraordinare, precum cele experimentate de Moise pe Muntele Sinai sau de profeți precum Isaia și Ieremia. Aceste intervenții sunt menite să ofere îndrumări clare și directe despre voința divină, natura lui Dumnezeu și destinul omenirii, fiind o formă de revelație care transcende rațiunea umană. Astfel, în tradiția biblică, revelația supranaturală joacă un rol vital în desăvârșirea cunoașterii lui Dumnezeu și a relației Sale cu creația. Împreună cu revelația naturală, ea formează o imagine completă a divinului, ghidând omenirea către o viață de credință și ascultare de voința lui Dumnezeu.

Subcapitolul, “Revelația ca promisiune pentru popor: Adam, Noe, Isaac, Iacov - Teologia Legământului” explorează conceptul de legământ în Vechiul Testament, un element fundamental pentru înțelegerea relației dintre Dumnezeu și umanitate. Legămintele stabilite cu figuri esențiale, precum Adam, Noe, Avraam și patriarhii Israelului, reflectă angajamentul lui Dumnezeu de a-și îndeplini promisiunile, având scopul de a ghida și binecuvânta poporul ales, Israel.

1. Legământul Edenic (Adam): Primul legământ, cunoscut și ca Legământul Edenic, a fost stabilit în Grădina Edenului, fiind esențial pentru înțelegerea relației dintre Dumnezeu și umanitate. Adam și Eva, ca primele ființe umane, au fost chemați să trăiască în conformitate cu voința lui Dumnezeu, respectând poruncile divine. În Facerea 1, 28, Dumnezeu le oferă binecuvântarea de a se înmulți și de a stăpâni pământul, subliniind rolul lor de administratori ai creației. Acest legământ subliniază nu doar responsabilitatea omului de a avea grijă de creație, ci și testarea ascultării și încrederii sale față de Creator. Porunca de a nu mânca din pomul cunoașterii binelui și răului este un test al supunerii, iar neascultarea acestei porunci a condus la păcatul original, care a rupt relația perfectă cu Dumnezeu și a introdus moartea spirituală.

2. Legământul cu Noe: După căderea lui Adam și păcatul răspândit pe pământ, Dumnezeu a făcut un legământ cu Noe (Facerea 9, 9-17), după potop, prin care a promis că nu va mai distruge niciodată întreaga omenire printr-un potop universal. Acest legământ este marcat de curcubeu, simbol al promisiunii divine. Prin acest act, Dumnezeu nu doar că restabilește ordinea în creație, ci și reafirmă intenția Sa de a păstra o relație de protecție și binecuvântare cu umanitatea. De asemenea, Noe și descendenții săi au fost chemați să

trăiască în conformitate cu anumite reguli de moralitate și respect pentru viață, stabilind un nou început pentru omenire.

3. Legământul cu Avraam: Avraam reprezintă o etapă crucială în istoria revelației divine. În Geneza 12, 1-3, Dumnezeu îi promite lui Avraam o mulțime de urmași și o țară în care să locuiască, făcând din el părintele unei mari națiuni – Israelul. Acest legământ este extins în Geneza 15 și 17, unde Dumnezeu îi promite că urmașii săi vor fi poporul ales, iar legământul va fi semnul unei relații de credincioșie reciprocă. Circumcizia devine simbolul acestui legământ, ca semn de apartenență la poporul lui Dumnezeu. Avraam este văzut ca un exemplu de credință și ascultare, fiind dispus să își sacrifice fiul, Isaac, ca dovadă a devotamentului său, gest care subliniază angajamentul absolut față de voința divină.

4. Legământul cu Isaac și Iacov: Promisiunile făcute lui Avraam sunt reafirmate fiului său Isaac și nepotului său Iacov. În ciuda provocărilor și a încercărilor prin care trece fiecare dintre acești patriarhi, Dumnezeu continuă să mențină legământul, asigurându-i că vor deveni națiuni puternice și binecuvântate. În cazul lui Iacov, cunoscut și sub numele de Israel după întâlnirea sa cu Dumnezeu, legământul este extins, și el devine tatăl celor douăsprezece triburi ale Israelului. Această continuitate a legământului de la Avraam la Isaac și Iacov subliniază fidelitatea lui Dumnezeu față de promisiunile Sale.

5. Teologia Legământului: Teologia legământului în Vechiul Testament reflectă relația contractuală dintre Dumnezeu și poporul Său. În aceste legăminte, Dumnezeu promite binecuvântări, protecție și îndrumare, iar poporul este chemat să răspundă cu ascultare, credință și fidelitate față de legile divine. Legămintele din Vechiul Testament, fie că sunt făcute cu întreaga omenire (cum este cel cu Noe) sau doar cu poporul Israel (Avraam și urmașii săi), sunt expresii ale grijii și angajamentului divin față de umanitate, iar respectarea acestor legăminte garantează o relație armonioasă cu Dumnezeu. Revelația ca promisiune pentru popor prin legămintele cu Adam, Noe, Avraam, Isaac și Iacov constituie un fundament esențial pentru teologia Vechiului Testament. Aceste legăminte demonstrează cum Dumnezeu, prin intervenții directe și promisiuni clare, își dezvăluie intențiile și îndrumă umanitatea pe calea sfințeniei și a mântuirii. Legământul rămâne cheia prin care este înțeleasă relația dintre Dumnezeu și omenire, punând bazele spirituale și morale pentru credința iudeo-creștină.

Subcapitolul, „Revelația divină pentru poporul Israel – Misiunea lui Moise”

tratează unul dintre cele mai semnificative momente din istoria biblică și din relația dintre Dumnezeu și poporul Israel. Moise, alesul lui Dumnezeu pentru a conduce israeliții din sclavia egipteană spre libertate, joacă un rol central în revelarea voinței divine și în stabilirea fundamentelor teologice și morale ale poporului Israel. Misiunea lui Moise nu a fost doar de a elibera poporul Israel din sclavia egipteană, ci și de a confirma legământul lui Dumnezeu cu poporul ales, precum și de a stabili un cadru moral și religios pentru această comunitate. În urma refuzului faraonului de a elibera israeliții, Dumnezeu a trimis asupra Egiptului cele zece plăgi, fiecare dintre acestea fiind o manifestare a puterii divine. Plăgile au culminat cu moartea întâilor născuți ai egiptenilor, ceea ce l-a determinat în final pe faraon să permită eliberarea israeliților. Cele zece plăgi nu doar că au subliniat puterea lui Dumnezeu, dar au avut și un rol pedagogic atât pentru poporul Israel, cât și pentru egipteni. Ele au arătat că Dumnezeul lui Israel este suveran și că nicio putere umană nu poate rezista planului divin.

După eliberarea israeliților, punctul culminant al misiunii lui Moise a fost revelarea Legii pe Muntele Sinai. Aici, Dumnezeu i-a dat lui Moise cele Zece Porunci, esența morală a legământului dintre Dumnezeu și poporul Său. Aceste porunci nu erau doar reguli etice, ci principii fundamentale care defineau relația dintre Dumnezeu și popor, precum și relațiile interpersonale din comunitatea israelită. Misiunea lui Moise a fost esențială în formarea unei identități naționale pentru Israel. Nu doar că a eliberat poporul din sclavie, dar a stabilit și principiile fundamentale care aveau să le guverneze viața religioasă și socială în Țara Promisă. Legea Mozaică a avut un impact durabil asupra istoriei religioase, devenind un reper central în teologia iudeo-creștină. Astfel, Moise este văzut nu doar ca un profet, ci ca un lider și legislator, cel care, prin intermediul revelației divine, a pus bazele unei comunități care avea să reflecte relația specială dintre Dumnezeu și poporul Său.

Subcapitolul, “Revelația în Teologia Numelui lui Dumnezeu”, și în mod specific revelația prin intermediul îngerilor, ocupă un loc semnificativ în înțelegerea relației dintre Dumnezeu și omenire. Îngerii, ca mesageri divini, sunt descriși în Biblie și în tradiția patristică ca fiind intermediari între Dumnezeu și oameni, având un rol important în transmiterea voinței și revelațiilor divine. În teologia creștină, îngerii sunt considerați creații ale lui Dumnezeu, aduși în existență înaintea lumii materiale. Ei sunt ființe spirituale create pentru a servi voința divină și pentru a îndeplini sarcini specifice, acționând adesea ca

intermediari între Dumnezeu și oameni. Îngerii sunt descriși ca martori ai creației și ai sfârșitului, fiind în preajma lui Dumnezeu, aducând laudă Creatorului și exprimându-și devotamentul. Biblia consemnează numeroase episoade în care Dumnezeu a ales să își transmită voința prin intermediul îngerilor. Acești mesageri divini apar în diverse forme și contexte, oferind îndrumări, avertizări sau binecuvântări. De exemplu, îngerul Domnului i s-a arătat lui Avraam pentru a-l opri de la sacrificarea fiului său Isaac (Geneza 22, 12). Astfel, intervenția angelică subliniază modul în care îngerii sunt mijlocitori în acțiunea divină. În multe cazuri, îngerii au apărut vizibil și auditiv în fața oamenilor pentru a confirma autenticitatea mesajului divin. De exemplu, în Judecatori 6, 12, îngerul Domnului i se arată lui Ghedeon pentru a-i aduce un mesaj de încurajare și îndrumare. Similar, mama lui Samson și Daniel au avut întâlniri directe cu îngerii, care le-au adus revelații despre viitorul lor. Aparițiile îngerilor, atât în formă vizibilă cât și auditivă, au avut scopul de a întări credința oamenilor în veridicitatea mesajelor divine primite. Prin această experiență senzorială, îngerii au jucat un rol esențial în mediul revelator al Bibliei, ajutând la întărirea legăturii dintre Dumnezeu și umanitate. Înainte de exilul babilonian, în profețiile și revelațiile Vechiului Testament, îngerii nu jucau un rol central, dar acest lucru s-a schimbat în perioada post-exilică. În această etapă, îngerii devin esențiali în scrierile apocaliptice și sunt considerați mesageri importanți care pun în aplicare voința divină. De exemplu, în cartea lui Daniel, îngerul Gabriel este trimis pentru a aduce înțelepciune și revelații profetului. Această schimbare de accent reflectă evoluția teologiei israelite și pregătirea poporului pentru venirea unei revelații mai mari, care va culmina în Noul Testament cu aparițiile îngerilor în legătură cu nașterea lui Iisus Hristos. Îngerii continuă să fie văzuți ca purtători ai mesajelor divine, consolidând legătura dintre Dumnezeu și oameni, și ocupând un loc de cinste în teologia revelației.

Subcapitolul, “Cuvântul lui Dumnezeu. Proorocia” analizează relația dintre revelație și rolul profeților în tradiția biblică, evidențiind importanța comunicării divine și implicarea profeților ca intermediari între Dumnezeu și popor. În acest context, revelația are două dimensiuni fundamentale: descoperirea (actul prin care Dumnezeu se face cunoscut) și comunicarea (transmiterea voinței divine prin profeți). Astfel, revelația este nu doar o simplă transmitere de informații, ci o comunicare transcendentă, prin care Dumnezeu își dezvăluie planurile și natura.

Profeții Vechiului Testament sunt priviți ca premergători ai lui Iisus Hristos, Marele Profet, care va aduce revelația supremă în Noul Testament. Acțiunea lor nu este doar una de predicție, ci și de pregătire a poporului pentru venirea lui Hristos. Prin revelațiile primite, ei capătă autoritate morală și spirituală, devenind nu doar purtători de cuvânt ai lui Dumnezeu, ci și susținători ai unei relații vii și dinamice cu divinul. Unul dintre aspectele centrale ale profetismului biblic este unicitatea relației dintre Dumnezeu și poporul Israel, pe care profeții o consolidează prin mesaje lor. Această legătură este evidențiată de folosirea frecventă a expresiei „așa zice Domnul”, care autentifică mesajele divine, arătând că acestea provin direct de la Dumnezeu și nu din voința profetului. Acest lucru subliniază autoritatea și legitimitatea cuvintelor rostite, întărind astfel relația de legământ dintre Dumnezeu și Israel. Profeții sunt, de asemenea, descriși ca fiind într-un „prezent continuu” al comunicării divine, trăind într-o stare perpetuă de receptivitate la voința lui Dumnezeu. Prin intermediul lor, Dumnezeu își afirmă suveranitatea și își revelează planul eshatologic, ghidând poporul nu doar prin promisiuni de binecuvântare, ci și prin avertismente legate de neascultare. În acest sens, profeții devin purtători de lumină, având rolul de a îndruma comunitatea spre dreptate și adevăr, conform legilor divine.

Capitolul al doilea, intitulat “Revelația în Creștinism”, abordează profund legătura dintre Vechiul și Noul Testament, arătând că acestea sunt strâns interconectate, fiind componente esențiale ale planului divin de mântuire. Vechiul Testament conturează promisiunile divine și așteptarea unui Mântuitor, în timp ce Noul Testament aduce împlinirea acestor promisiuni prin venirea lui Iisus Hristos. Astfel, ambele Testamente formează o unitate teologică ce revelează voința lui Dumnezeu într-un mod progresiv.

Vechiul Testament prezintă o viziune complexă asupra misiunii divine, Dumnezeu manifestându-se în multiple forme, cum ar fi Creatorul în cartea Geneză sau Legiuitorul în Deuteronom. Libertatea umană, oferită omului creat „după chipul lui Dumnezeu”, este esențială în colaborarea cu Dumnezeu pentru îndumnezeire, concept cunoscut sub numele de theosis. Această libertate, împreună cu chemarea la o relație personală și comunitară cu Dumnezeu, conturează misiunea spirituală a omului în tradiția creștină. De asemenea, profeții Vechiului Testament, precum Isaia și Ieremia, joacă un rol crucial în revelarea voinței divine și în pregătirea poporului Israel pentru venirea unui Mântuitor. Profețiile lor despre un Mesia suferind și restaurator găsesc împlinirea în Iisus Hristos, conform

învățăturilor creștine. Astfel, Noul Testament prezintă misiunea lui Iisus nu doar ca împlinirea promisiunilor pentru Israel, ci și ca mântuirea întregii umanități.

Creștinismul este considerat o religie revelată datorită comunicării directe a lui Dumnezeu cu oamenii, culminând cu întruparea lui Hristos. Revelația continuă în prezent prin Duhul Sfânt, tradiția bisericească și învățăturile oficiale, oferind o înțelegere progresivă a adevărilor divine. Totodată, creștinismul își bazează teologia pe doctrina Sfintei Treimi, care subliniază unitatea dintre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt în mântuirea omenirii. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Romani, vorbește despre revelația naturală (reflectată în frumusețea și complexitatea creației) și revelația specială, venită prin Hristos. Deși revelația naturală permite oamenilor să înțeleagă existența lui Dumnezeu, aceasta nu este suficientă pentru a cunoaște planul complet de mântuire, accentuând importanța revelației speciale prin Iisus Hristos. Creștinismul se prezintă ca o religie care răspunde atât nevoilor spirituale, cât și celor raționale, oferind o cale de a descoperi adevărul divin. Revelația lui Dumnezeu în istorie, culminând cu venirea lui Hristos, reprezintă fundamentul credinței creștine, oferind o înțelegere profundă și completă a voinței divine pentru mântuirea umanității.

Subcapitolul, „Creștinismul ca religie revelată” abordează esența creștinismului, subliniind natura sa ca religie bazată pe revelația divină. Creștinismul se fundamentează pe ideea că Dumnezeu comunică direct cu oamenii. Revelația sa culmină în persoana lui Iisus Hristos, considerat Fiul lui Dumnezeu, care a venit să ofere mântuirea umanității. Această revelație continuă prin Duhul Sfânt, tradiția bisericească și învățătura oficială, ceea ce permite o înțelegere progresivă a adevărilor divine. Creștinismul accentuează importanța relației personale dintre individ și Dumnezeu. Această legătură este mediată prin revelația divină, disponibilă atât în Scripturi (Biblia), cât și prin experiențe spirituale personale. Dumnezeu este perceput nu doar ca un creator, ci și ca un Tată iubitor, dorind o comuniune autentică cu fiecare credincios. O caracteristică fundamentală a creștinismului este credința în Dumnezeul Treimic: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Această doctrină este esențială pentru teologia creștină, unde Tatăl este Creatorul, Fiul (Iisus Hristos) este Răscumpărătorul, iar Duhul Sfânt este Sfințitorul. Iisus Hristos este văzut ca împlinirea profețiilor mesianice din Vechiul Testament. Prin viața, moartea și învierea Sa, El a adus mântuirea, eliberând omenirea de păcat și moarte. Această misiune mântuitoare se extinde dincolo de Israel, având un impact universal asupra întregii umanități. În Epistola către Romani, Sfântul

Apostol Pavel discută despre revelația naturală, care permite oamenilor să observe atributele divine prin creație. Cu toate acestea, Pavel subliniază că revelația naturală nu este suficientă pentru o cunoaștere completă a lui Dumnezeu; astfel, venirea lui Iisus Hristos reprezintă revelația specială necesară pentru a înțelege voința divină. Pavel argumentează că, datorită revelației naturale, oamenii sunt responsabili să recunoască existența lui Dumnezeu. Aceasta aduce în discuție necesitatea unui comportament moral care reflectă învățăturile divine.

Creștinismul satisface atât nevoile emoționale, cât și pe cele intelectuale, prin diversitatea învățăturilor, tradițiilor și practicilor religioase. Această versatilitate face ca creștinismul să fie accesibil și relevant pentru oameni din diverse culturi și medii. Învățăturile lui Iisus Hristos oferă baza morală a vieții creștine, subliniind iubirea față de Dumnezeu și de aproapele. Aceste porunci fundamentale ghidează comportamentul credincioșilor, reflectând iubirea divină în lume. Mântuirea este un concept central, înțelegându-se ca eliberarea de păcat și reconcilierea cu Dumnezeu. Revelația divină, în acest context, oferă o cale clară pentru a atinge comuniunea veșnică cu Creatorul. Providența se referă la acțiunea continuă a lui Dumnezeu în lume, oferind călăuză și protecție credincioșilor. Aceasta se manifestă prin harul în viața de zi cu zi. Creștinismul ca religie revelată se prezintă nu doar ca o credință, ci ca un sistem complex și integrat care îmbină revelația divină, învățăturile morale și relația personală cu Dumnezeu. Prin Iisus Hristos, creștinismul oferă o viziune despre mântuire care este accesibilă tuturor și care răspunde la întrebările fundamentale ale existenței umane.

Subcapitolul, “Despre revelația naturală și supranaturală” aprofundează legătura dintre misiunea revelată în Vechiul Testament și împlinirea acesteia în Noul Testament, aspect fundamental în teologia creștină. Acesta este abordat din perspectiva Teologiei fundamentale, ramură care studiază fundamentele credinței, inclusiv revelația divină și relația dintre Vechiul și Noul Testament. Teologia fundamentală dezvoltă conceptul de revelație progresivă, care susține că Dumnezeu își dezvăluie planul de mântuire treptat, de-a lungul istoriei. Vechiul Testament este plin de profeții, legăminte și promisiuni mesianice care pregătesc calea pentru Noul Testament, unde aceste promisiuni sunt împlinite în persoana și lucrarea lui Iisus Hristos. Această continuitate teologică este centrală pentru înțelegerea planului divin de mântuire și este adesea analizată prin prisma tipologiei, unde figuri din Vechiul Testament, precum Moise, sunt prefigurări ale lui Hristos.

Revelația naturală, diferită de cea supranaturală, este modul în care Dumnezeu se

face cunoscut prin creație și ordinea rațională a universului. Prin contemplația naturii, oamenii pot ajunge la concluzia că există un Creator care susține universul. Revelația supranaturală, în schimb, se referă la intervențiile directe ale lui Dumnezeu în istorie, culminând în Hristos, care este Cuvântul lui Dumnezeu întrupat și revelația deplină a voinței divine. Astfel, aceste două tipuri de revelație — naturală și supranaturală — sunt complementare. Revelația naturală oferă un punct de pornire pentru înțelegerea divinității, iar revelația supranaturală, mai ales prin Hristos, completează și împlinește această cunoaștere. Schimbarea la Față a lui Hristos, de exemplu, este o manifestare a slavei divine și o prefigurare a stării de îndumnezeire la care sunt chemați credincioșii, fiind un exemplu de revelație supranaturală care întărește credința și înțelegerea teologică. Revelația supranaturală se referă la comunicarea directă a mesajelor divine care depășesc ordinea naturală și capacitatea obișnuită de înțelegere umană. Aceasta oferă acces la o cunoaștere profundă despre natura, attributele și voința lui Dumnezeu, necesită credință și aduce sens și direcție vieții umane. În creștinism, revelația supranaturală își atinge punctul culminant în Iisus Hristos, considerat manifestarea completă și desăvârșită a lui Dumnezeu, atât prin învățăturile, cât și prin viața Sa, fiind "Cuvântul făcut trup" (Ioan 1, 14). Revelația supranaturală oferă astfel învățături despre cum să trăim conform voinței divine, având ca scop final mântuirea și comuniunea cu Dumnezeu.

Subcapitolul, “Căile de transmitere ale Revelației supranaturale. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție”, tratează mijloacele prin care revelația divină este transmisă și păstrată în creștinism, anume Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Acestea sunt considerate surse fundamentale, inseparabile și complementare, care împărtășesc același mesaj divin, dar se deosebesc prin forma de transmitere. Sfânta Scriptură este colecția scrierilor sacre care include Vechiul și Noul Testament. Ea este considerată Cuvântul lui Dumnezeu, inspirat de Duhul Sfânt, și reprezintă un fundament esențial pentru doctrină și practică în creștinism. Scrierile biblice sunt autoritare și oferă o mărturie fixă, scrisă, despre creație, viața și învățăturile lui Iisus Hristos, istoria poporului ales și activitatea apostolilor. Scriptura are o importanță centrală în învățătura creștină, fiind sursa clară și permanentă a revelației divine. Sfânta Tradiție constă în învățăturile și practicile transmise oral de la apostoli și păstrate de Biserică. Ea include interpretări teologice, ritualuri liturgice și învățături morale, care, deși nu sunt toate conținute explicit în Scriptură, sunt esențiale pentru viața Bisericii. Tradiția

oferă o continuare dinamică a revelației divine, fiind un mod de a adapta și aplica învățăturile scripturale în viața cotidiană a comunității credincioase. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt inseparabile, ambele având valoare egală în păstrarea și transmiterea adevărului revelat de Dumnezeu. Ele sunt fundamentale în tradițiile ortodoxă și catolică, fiind văzute ca lucrând împreună pentru a oferi o călăuză sigură în viața spirituală. În timp ce Scriptura este mărturia scrisă, Tradiția asigură transmiterea vie și dinamică a învățăturilor și practicilor creștine. Astfel, ele formează un întreg care asigură continuitatea și integritatea Revelației divine. De asemenea, inspirația divină a Scripturii este un principiu fundamental în creștinism, confirmând autenticitatea Bibliei ca sursă de revelație. Pasaje din Noul Testament, precum 2 Timotei 3,16-17, 2 Petru 1, 20-21 și Ioan 14, 26, subliniază că Scriptura este inspirată de Dumnezeu și că profețiile și învățăturile apostolice au fost călăuzite de Duhul Sfânt. Biserica, alături de Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, joacă un rol crucial în păstrarea, transmiterea și interpretarea autentică a Revelației divine. Această relație interdependentă între Scriptură, Tradiție și Biserică asigură continuitatea și corectitudinea înțelegerii și trăirii credinței creștine.

Subcapitolul, “Arhetipuri biblice revelate - principii dinamice ale misiunii Bisericii în Noul Testament explorează modul în care Sfânta Treime”, ca arhetip fundamental în teologia creștină, structurează și dinamizează revelația divină și misiunea Bisericii. În acest cadru, Sfânta Treime devine cheia înțelegerii atât a realității divine, cât și a ordinii creației, având un impact direct asupra modului în care Biserica își desfășoară misiunea de vestire a Evangheliei. Sfânta Treime este văzută ca un arhetip ontologic și gnoseologic, în care relațiile dintre Tatăl, Fiul (Logosul) și Duhul Sfânt oferă o structură profundă pentru cunoașterea și înțelegerea ordinii divine și cosmice. Această relație trinitară, bazată pe iubire desăvârșită și comuniune, este reflectată și în modul în care Dumnezeu se revelează lumii, prin intermediul Cuvântului și al Duhului Sfânt. Cuvântul (Logosul) joacă un rol central în acest proces de revelație. Ca principiu ordonator și manifestare concretă a voinței divine, Logosul structurează nu doar cunoașterea lui Dumnezeu, ci și relația ființelor umane cu divinitatea. Așa cum Sfântul Atanasie cel Mare subliniază, Cuvântul este prezent și activ în întreaga creație, menținând ordinea și armonia cosmică. Prin intermediul Cuvântului, întreaga creație rămâne unită și coezivă, reflectând ordinea divină.

Semioza onto-gnoseologică este un proces prin care realitatea divină este revelată și

înțeleasă prin intermediul semnelor sacre. În contextul trinitar, această semioză reflectă modul în care Cuvântul și Duhul Sfânt lucrează împreună pentru a aduce revelația divină în viața credincioșilor. Logosul acționează ca vehiculul cunoașterii divine, în timp ce Duhul Sfânt iluminează mințile și inimile credincioșilor, facilitând aplicarea și trăirea învățăturilor divine. Misiunea Bisericii este, în esență, o reflectare a dinamismului Sfintei Treimi. Așa cum Persoanele Sfintei Treimi coexistă într-o relație de iubire și comuniune perfectă, la fel și Biserica, prin acțiunile ei, caută să reflecte această iubire desăvârșită în lume. Misiunea de vestire a Evangheliei, de sfințire și de păstrare a unității credincioșilor este o extensie a lucrării trinitare în lume. Astfel, Biserica nu este doar un depozitar al revelației divine, ci și un vehicul dinamic prin care cunoașterea lui Dumnezeu este transmisă și trăită în lume. Relația dintre Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și misiunea Bisericii este fundamentată pe înțelegerea trinitară a revelației. Fiecare acțiune misionară a Bisericii își are izvorul în comuniunea de iubire dintre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt și urmărește să transmită această iubire tuturor ființelor create. Sfânta Treime nu este doar un concept teologic abstract, ci un model dinamic și viu care informează și structurează atât revelația divină, cât și misiunea Bisericii. Trăirea și propovăduirea Evangheliei sunt inseparabile de această înțelegere trinitară, iar Biserica, în mod constant, reflectă și actualizează iubirea și comuniunea trinitară în lume.

Subcapitolul, „Dumnezeu, Treime, Sfințenie - arhetip al Tatălui” din Noul Testament pune accent pe arhetipurile biblice esențiale pentru misiunea Bisericii și pentru înțelegerea lui Dumnezeu. În centrul acestei viziuni se află modelul Sfintei Treimi, un exemplu suprem de iubire perfectă și relație comunională între Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Sfânta Treime ca Arhetip al Tatălui. Dumnezeu este unul în esență, dar trei Persoane distincte: Tatăl, Fiul (Iisus Hristos) și Duhul Sfânt. Această unitate divină perfectă este fundamentul relației dintre Dumnezeu și creație. Tatăl este izvorul original al iubirii și autorității divine, fiind sursa primordială a întregii creații. Tatăl se manifestă prin Fiul, care este Logosul – Cuvântul lui Dumnezeu, aducând ordine și sens în lume. Fiul, întrupat în Iisus Hristos, reprezintă iubirea jertfitoare, iar prin El, Dumnezeu revelează planul mântuirii și al restaurării omenirii. Duhul Sfânt, la rândul său, este iubirea care unește și sfințește, activând creația și comunitatea credincioșilor. Arhetipurile biblice din Noul Testament reflectă dinamica misiunii Bisericii, chemate să urmeze modelul lui Hristos și să

răspândească mesajul mântuirii. Biserica este chemată să fie un trup unitar, în care fiecare membru contribuie la binele comun, manifestând valori precum iubirea, mila și dreptatea. Misiunea ei este inspirată de exemplul apostolilor, trimiși să răspândească Evanghelia și să întemeieze comunități de credință, și de pilda samariteanului milostiv, care ilustrează iubirea necondiționată și compasiunea față de semenii. În teologia creștină, Logosul joacă un rol esențial. Este identificat cu Iisus Hristos, agentul creației și răscumpărătorul umanității, care prin întrupare a adus ordine în univers și a revelat voința lui Dumnezeu. Conform Evangheliei după Ioan, „La început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu” (Ioan 1,1), confirmând că Logosul este esența prin care Dumnezeu creează, susține și mântuiește întreaga lume. Aceste principii din Noul Testament fundamentează înțelegerea teologică a Sfintei Treimi și misiunea Bisericii, care își extinde lucrarea de iubire, milă și dreptate în lume, reflectând armonia divină a Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt.

Subcapitolul, „Hristos, Adam, Adevăr, Logos, Jertfă - arhetip al Fiului desăvârșit” subliniază rolul central al acestor concepte în teologia creștină, reflectând asupra legăturilor între Adam, Hristos și planul divin de mântuire. Adam, ca primul om, reprezintă începutul umanității și căderea din starea de inocență. Căderea sa în păcat a adus moartea și separarea de Dumnezeu pentru întreaga omenire. În contrast, Iisus Hristos este văzut ca „Noul Adam”, care vine să repare ceea ce Adam a pierdut. Astfel, Hristos restaurează starea inițială de comuniune cu Dumnezeu, prin ascultarea Sa perfectă și prin jertfa Sa pe cruce. Conceptul de „Hristos, Adam, Logos, Jertfă” se bazează pe teologia recapitulării dezvoltate de Sfântul Irineu, care explică rolul lui Hristos ca „Noul Adam”. Potrivit acestei viziuni, Hristos recapitulează întreaga istorie a umanității și a creației, oferind restaurare și desăvârșire. Această recapitulare nu se referă doar la mântuirea individuală, ci și la o restaurare cosmică, implicând întreaga creație. Termenul „Logos” este esențial în acest context, fiind asociat cu Hristos ca „Cuvântul” prin care toate au fost create. În Evanghelia după Ioan, Logosul devine trup prin întruparea lui Hristos, aducând revelația divină în lume și deschizând calea spre mântuire. Această întrupare, alături de jertfa și învierea Sa, reprezintă punctul culminant al planului de mântuire, prin care Hristos nu doar că împlinește legământul vechi, ci aduce o nouă eră a harului și a vieții veșnice. Astfel, Hristos este văzut ca arhetipul Fiului desăvârșit, cel care unifică începutul și sfârșitul istoriei umane și cosmice, aducând restaurare și împlinirea planului divin.

Subcapitolul, „Eva - Maica Domnului - arhetip al Mamei Fecioare” explorează relația teologică dintre Eva, prima femeie creată de Dumnezeu, și Fecioara Maria, considerată „Eva cea nouă” în creștinism. Acest paralelism subliniază rolul celor două femei în istoria spirituală a umanității și în planul divin de mântuire. Eva, conform învățăturii biblice, este „mama tuturor celor vii” (Facerea 3, 20), accentuând originea comună a omenirii și unirea spirituală a neamului uman. Crearea ei din coasta lui Adam simbolizează legătura profundă și unitatea dintre bărbat și femeie, dar și debutul unei umanități căzute, marcate de păcatul originar. Păcatul Evei, ca urmare a ispitirii diavolului, introduce suferința și moartea spirituală în lume, rupând comuniunea inițială cu Dumnezeu. Fecioara Maria, pe de altă parte, este prezentată drept „Eva cea nouă”, având un rol central în răscumpărarea umanității prin nașterea lui Iisus Hristos. Nașterea lui Hristos fără intervenția unui bărbat, prin lucrarea Duhului Sfânt, evidențiază puritatea și sfințenia Maicii Domnului. Maria devine nu doar mama lui Iisus, ci și mama spirituală a tuturor credincioșilor, deschizând calea spre mântuire și viața veșnică. Astfel, Eva, prin neascultare, a introdus păcatul în lume, în timp ce Maria, prin ascultare, a adus mântuirea. Nașterea Evei din coasta lui Adam este văzută ca o prefigurare a nașterii lui Hristos din Fecioara Maria. Această analogie subliniază diferențele dintre cele două femei, dar și continuitatea planului divin: dacă Eva este strămoașa umanității biologice, Maria este considerată strămoașa umanității reînnoite, prin Hristos. În această reflecție, condiția spirituală a urmașilor Evei și ai Fecioarei Maria este contrastată. Cei ce descind din Eva trăiesc sub influența păcatului și a morții, în timp ce cei ce aleg să urmeze calea oferită de Hristos prin Fecioara Maria beneficiază de harul mântuirii și de promisiunea vieții veșnice.

Capitolul III “Revelația în Islam” abordează conceptul de revelație în Islam, cu o noțiune centrală în cadrul teologiei și practicilor religioase islamice. În acest context, revelația este înțeleasă ca un act divin prin care Allah comunică direct cu umanitatea, oferindu-i cunoaștere transcendentă inaccesibilă prin mijloace obișnuite, precum rațiunea umană sau experiența senzorială. Aceasta nu doar că fundamentează credințele și practicile religioase, dar oferă și legitimitate instituțiilor și liderilor religioși, având o dimensiune profund transformatoare pentru individ și comunitate.

Subcapitolul, “Noțiuni istorice privitoare la Islam”. Termenul „Islam” provine din cuvântul arab „aslama,” care înseamnă „a se supune” sau „a se preda” voinței lui Allah.

Această supunere implică nu doar conformare exterioară, ci și o dedicare internă și spirituală față de Dumnezeu. Monoteismul absolut al islamului este centrat pe conceptul de Tawhid, care afirmă unicitatea și indivizibilitatea lui Allah. Tawhid respinge orice formă de shirk (asocierea altor ființe cu Dumnezeu), subliniind că nu există altă divinitate demnă de închinare decât Allah. În această viziune, Allah este Creatorul, Susținătorul și Stăpânul absolut al universului, fără parteneri, copii sau asemănări, și transcende orice comparație cu altceva. Prin Tawhid, islamul consolidează ideea de monoteism pur, făcând din acesta fundamentul tuturor credințelor și practicilor religioase islamice. În cadrul tradițiilor monoteiste, revelația joacă un rol crucial în stabilirea relației dintre divinitate și oameni. În Islam, revelația divină reprezintă sursa principală de autoritate religioasă, iar Coranul este perceput drept cuvântul final și literal al lui Allah, transmis profetului Mahomed prin intermediul arhanghelului Gabriel. Această comunicare divină constituie baza pentru sistemul complet de credințe și practici religioase cunoscut sub numele de Pilonii Islamului: Shahada – mărturisirea de credință; Salah – rugăciunea; Sawm – postul din luna Ramadan; Zakat – caritatea obligatorie; Hajj – pelerinajul la Mecca. Aceste practici sunt fundamentale atât pentru viața spirituală a credinciosului, cât și pentru funcționarea comunității islamice. Revelația coranică nu se limitează doar la aspecte individuale, ci oferă și un cadru social și moral pentru organizarea societății, având o influență profundă asupra structurilor politice și juridice din țările cu majoritate musulmană. Islamul se identifică drept continuarea tradiției avraamice, susținând că restabilește monoteismul pur predicat de Avraam (Ibrahim), care ar fi fost corupt de religiile ulterioare. În acest sens, Islamul vede în Mahomed „Sigiliul Profetilor”, ultimul și cel mai important dintre mesagerii divini, a cărui revelație corectează și completează mesaje anterioare transmise de profeți precum Moise (Musa) și Iisus (Isa), despre care se consideră că au fost alterate de-a lungul timpului. Astfel, revelația coranică nu este doar o sursă de îndrumare spirituală, ci și un mijloc prin care ordinea socială și morală este stabilită, oferind un cadru cuprinzător de organizare a vieții publice și private în conformitate cu voința divină.

Musulmanii îl consideră pe Mahomed (s.a.s. – salutările și pacea lui Allah să fie asupra lui) drept ultimul profet, denumit „pecetea tuturor profetilor” (Khatam an-Nabiyyin). Această denumire subliniază convingerea islamică că nu vor mai urma alți profeți după Mahomed. În tradiția islamică, Mahomed nu este doar un mesager al lui Allah, ci și un

exemplu perfect de conduită morală și spirituală, iar învățăturile sale sunt un ghid fundamental pentru toți credincioșii. Recunoașterea profetului Mahomed se extinde și asupra soțiilor sale, a membrilor familiei sale (cunoscuți ca Ahl al-Bayt) și a tovarășilor săi (Sahaba), care sunt respectați și onorați în comunitatea musulmană pentru rolul lor esențial în susținerea și răspândirea mesajului islamic. Musulmanii se roagă pentru binecuvântările, pacea și ghidarea lui Allah asupra lor, precum și asupra tuturor celor care au urmat învățăturile profetului Mahomed și au trăit în conformitate cu acestea până în Ziua Judecății. Această practică reflectă continuitatea spirituală și legătura profundă dintre credincioși de-a lungul istoriei Islamului. Baza credinței islamice este exprimată printr-o mărturisire fundamentală, cunoscută sub numele de Shahada.

Subcapitolul, “Tradiția islamică”, oferă un cadru cuprinzător pentru viața religioasă, socială și juridică a musulmanilor. Islamul este mai mult decât o religie; este un sistem cuprinzător care oferă orientare în toate aspectele vieții umane. Aceasta include dimensiuni personale, sociale, etice și politice, având ca scop final crearea unei societăți echilibrate și drepte. Acest sistem holistic își propune să ofere îndrumare în mod cuprinzător, acoperind toate aspectele vieții pentru a asigura un echilibru între dimensiunile spirituale, morale și sociale ale existenței umane. Prin respectarea și transmiterea Sunnah-ului, musulmanii mențin continuitatea credinței și identității lor religioase, asigurându-se că învățăturile originale ale Islamului sunt păstrate și respectate de generațiile viitoare. Conceptul de ummah nu este doar un ideal teologic, ci și un model social care promovează solidaritatea și cooperarea, reafirmând legătura spirituală și socială dintre toți musulmanii.

Coranul și tradiția islamică (hadith) constituie sursele fundamentale ale legii și eticii în Islam, oferind o bază solidă pentru comportamentul individual și colectiv al musulmanilor. Aceste texte sacre stabilesc reguli și norme, conturând o viziune etică menită să ghideze viața cotidiană, relațiile sociale și responsabilitățile civice. Coranul este considerat cuvântul revelat al lui Dumnezeu, oferind orientare în toate aspectele vieții, inclusiv prescripții clare referitoare la comportamentul moral și social, drepturile și îndatoririle fiecărui individ. Hadith-urile sunt relatări despre faptele și cuvintele profetului Mahomed, care oferă exemple concrete despre cum trebuie aplicate principiile coranice în viața de zi cu zi. Ele completează și clarifică învățăturile din Coran, oferind o înțelegere practică a eticii islamice. Sunnah se referă la obiceiurile și practicile profetului Mahomed,

incluzând modul în care se ruga, cum se comporta cu ceilalți, cum administra afacerile publice și cum trata problemele sociale. Sunnah este esențială pentru interpretarea și aplicarea legii islamice (Sharia). Tradiția islamică a dat naștere la diverse școli de gândire în cadrul jurisprudenței islamice, cunoscute sub numele de Madhhab. Cele patru școli principale din Islamul sunnit sunt Hanafi, Maliki, Shafi'i și Hanbali. Aceste școli interpretează și aplică legea islamică pe baza Coranului și Sunnah, ținând cont de contextul istoric și cultural.

Subcapitolul, “Coranul” indică, în general, o secțiune dedicată prezentării și explicării Coranului, cartea sfântă a Islamului. Termenul „Qur'an” provine din verbul arab qara'a, care înseamnă „a recita” sau „a citi”, reflectând natura sa orală și tradiția de a fi recitat, în special în timpul rugăciunilor și al predicilor. Este considerat Cuvântul lui Dumnezeu și ghidul suprem pentru musulmani, acoperind aspecte religioase, morale, sociale și legale. Coranul este considerat de musulmani drept cuvântul literal al lui Dumnezeu, transmis prin intermediul îngerului Djibril (Gabriel) lui Muhammad pe parcursul a aproximativ 23 de ani. Muhammad este văzut ca ultimul profet din linia profeților biblici, „sigiliul profeților”, ceea ce înseamnă că el a adus ultima și completă revelație divină. Coranul a jucat un rol esențial în integrarea arabilor în ceea ce se numea „comunitatea popoarelor Cărții” (Ahl al-Kitab), adică evreii și creștinii care aveau deja scripturi revelate: Tora (Pentateuhul) și Evangheliile. Coranul se prezintă ca o continuare și o corectare a acestor texte, proclamând că mesajul divin conținut de acestea fusese alterat de-a lungul timpului și că Islamul restabilește adevărata învățătură a lui Dumnezeu. Coranul abordează teme fundamentale, dintre care cele mai importante sunt: Existența unui singur Dumnezeu, Allah, care este unic și atotputernic. Toate formele de politeism și idolatrie sunt respinse, iar omul este chemat să se închine exclusiv lui Dumnezeu. Coranul subliniază puterea infinită a lui Dumnezeu, controlul său absolut asupra universului și destinului uman. Nimic nu se întâmplă fără voia lui Dumnezeu, iar toți oamenii sunt responsabili în fața Lui pentru faptele lor. Mesajul coranic explorează ideea unei vieți ulterioare, a zilei judecății și a recompenselor sau pedepselor în funcție de comportamentul moral și credința fiecărei persoane. Aceste teme reamintesc oamenilor de natura trecătoare a vieții lumești și de importanța supunerii față de Dumnezeu. Aceste teme formează coloana vertebrală a mesajului coranic, iar din ele derivă multe alte învățături și principii morale care definesc

viața religioasă și socială în Islam. După revelația de la îngerul Gabriel, Muhammad (Mahomed) a fost perceput ca profetul ales pentru a restabili mesajul original al credinței în Allah, cunoscut sub numele de monoteismul islamic. Mesajul său s-a concentrat pe unirea tuturor oamenilor sub un singur Dumnezeu, Allah, și pe revenirea la învățăturile pure ale religiei monoteiste. Muhammad s-a văzut ca ultimul profet într-o lungă serie de mesageri, inclusiv Abraham, Moise și Iisus, având misiunea de a aduce ultima revelație divină, al-Qur'an, pentru a îndrepta umanitatea spre adevărata înțelegere a voinței divine. Într-un context arabic predominant politeist, mesajul lui Muhammad a fost să proclame „la ilaha illa Allah” („nu există alt dumnezeu decât Allah”) și să respingă toate formele de idolatrie. Deși Islamul a evoluat ulterior în propria sa religie distinctă, începuturile sale sunt adesea văzute ca o reformă a credințelor preexistente și o întoarcere la conceptul monoteist original. Coranul, odată consolidat și documentat, a început să conteste și să critice aspectele doctrinare și practice ale iudaismului și creștinismului. Muhammad a considerat că iudaismul și creștinismul aveau, în esență, mesaje divine autentice, dar că aceste mesaje fuseseră corupte de-a lungul timpului. Coranul reflectă această viziune, afirmând că Islamul reprezenta restabilirea și completarea adevărului divin. Potrivit învățăturilor islamice, Coranul este considerat cuvântul etern și imuabil al lui Dumnezeu. Musulmanii cred că textul Coranului a existat în forma sa completă și perfectă la Allah înainte de a fi revelat lui Muhammad, iar această revelație este văzută ca fiind fără eroare și neschimbată de-a lungul timpului. Majoritatea musulmanilor consideră Coranul o revelație etern valabilă, pe care nu o interpretează dintr-o perspectivă istorică sau o pun sub semnul întrebării.

Subcapitolul, “Legea islamică și societatea” ne indică că **Religia islamică** este profund integrată în structura societală, având o dimensiune socială și colectivă foarte bine definită. Coranul, considerat cuvântul revelat al lui Dumnezeu (Allah), și Hadith-ul, care reprezintă tradițiile și învățăturile Profetului Muhammad, nu sunt doar texte spirituale, ci și ghiduri practice care orientează întreaga societate conform unor direcții etice și morale revelate. Coranul este considerat legea supremă și ghidul complet pentru viața musulmanilor. El nu se limitează la aspectele spirituale, ci oferă îndrumări clare pentru organizarea societății, justiție, relațiile familiale, comerț și alte domenii ale vieții sociale și economice. Hadith-ul completează și clarifică învățăturile Coranului, oferind exemple concrete din viața Profetului Muhammad, având un rol crucial în interpretarea și aplicarea

principiilor coranice în contextul cotidian al unei comunități musulmane.

Coranul și Hadith-ul stabilesc un set de valori și principii etice care trebuie să ghideze fiecare aspect al vieții în societate. Acestea includ: Dreptatea: Promovarea echității și a justiției în relațiile interumane; Compasiunea: Îngrijirea și sprijinul față de cei aflați în nevoie; Responsabilitatea socială: Fiecare individ are o datorie față de comunitatea sa. Respectul pentru drepturile altora: Asigurarea unui climat de respect și toleranță în interacțiunile sociale. Aceste norme reglementează interacțiunile economice, obligațiile familiale și drepturile și responsabilitățile fiecărui membru al comunității. În Islam, viața în această lume este văzută ca un test, iar scopul final al fiecărui musulman este de a obține succesul în viața de apoi (Akhirah). Coranul și Hadith-ul orientează societatea nu doar pentru bunăstarea în această viață, ci și pentru a asigura succesul eshatologic al indivizilor și al comunității în ansamblu. Islamul pune un accent puternic pe umma (comunitatea musulmană), subliniind responsabilitatea colectivă pentru menținerea și promovarea unui mod de viață care să fie în conformitate cu valorile islamice. Această dimensiune societală a Islamului face ca religia să fie inseparabilă de viața publică și de organizarea statală în multe țări musulmane. Societatea este privită ca un întreg care trebuie să funcționeze în conformitate cu legea divină pentru a atinge nu doar prosperitatea materială, ci și mântuirea spirituală în viața de apoi. Religia islamică oferă îndrumări pentru viața personală a credincioșilor, dar și conturează o viziune holistică asupra organizării sociale, orientând comunitatea spre atingerea unui scop eshatologic. Islamul este văzut ca o religie universală, destinată întregii omeniri, nu doar unui grup etnic sau național specific. De aceea, fiecare persoană are posibilitatea de a deveni parte din ummah prin acceptarea Islamului. În Islam, lumea este împărțită simbolic în Dar al-Islam (Casa Islamului) și Dar al-Harb (Casa Războiului). Dar al-Islam reprezintă spațiul în care legea islamică este aplicată, iar musulmanii trăiesc conform credinței lor. Ideea este că întreaga lume poate deveni, într-o zi, parte din Dar al-Islam prin extinderea ummah.

Subcapitolul, “Legea omului și Legea lui Allah” explorează profund diferențele dintre legea divină (Shari'a) și legile umane, subliniind natura imuabilă și universală a primei, în contrast cu flexibilitatea și modificabilitatea celei de-a doua. Iată câteva puncte cheie care ar putea ajuta la structurarea sau înțelegerea mai clară a conceptelor discutate:

Natura Legii Islamice (Shari'a). Shari'a acoperă toate aspectele vieții umane, de la ritualuri

religioase la norme sociale și economice. Legile divine nu se schimbă în funcție de circumstanțele istorice sau sociale; ele sunt considerate perfecte și complete.: Shari'a derivă direct din voința lui Allah, ceea ce îi conferă o autoritate supremă.

Legile Umane. Aceste legi sunt create de oameni și pot fi modificate în funcție de nevoile și circumstanțele sociale. Reflectă cunoașterea limitată a oamenilor și sunt susceptibile la erori. Ele pot varia de la o societate la alta și pot fi adaptate în funcție de circumstanțele actuale. Shari'a oferă îndrumări pentru toate aspectele vieții, nu doar pentru cele religioase.

Deși principiile de bază sunt imuabile, aplicarea lor poate implica interpretare umană (fiqh) pentru a răspunde la situații moderne. În multe societăți, Shari'a și legile seculare coexistă, integrând valorile religioase într-un sistem legal care răspunde nevoilor contemporane.

Această coexistență permite o adaptare eficientă a normelor în funcție de contextul social, fără a compromite principiile fundamentale ale Shari'ei. Distincția între Shari'a și legile umane este esențială pentru înțelegerea rolului religiei în societate. Această diferențiere subliniază importanța legii divine ca un cadru stabil și consistent, în contrast cu natura temporară și adaptabilă a legilor umane, oferind un cadru pentru o viață morală și socială conformă cu învățăturile islamice. Această structură și claritate sunt esențiale pentru a înțelege complexitatea interacțiunii dintre credință și lege în contextul Islamic.

Concluzii

Compararea revelației în Vechiul Testament, Creștinism și Islam subliniază modurile diverse prin care aceste tradiții religioase interpretează și valorizează comunicarea divină. Fiecare tradiție are perspective unice asupra revelației, reflectând atât diferențele, cât și asemănările dintre ele.

Vechiul Testament:

Revelația divină este comunicată direct de Dumnezeu prin intermediul liderilor și profeților poporului Israel.

Profeții joacă un rol esențial, acționând ca mesageri care transmit voința divină, oferind îndrumare morală și corectând comportamentul comunității.

Diversele secțiuni ale Vechiului Testament (Tora, cărțile istorice, poetice și profetice) formează un fundament religios și moral pentru iudaism și influențează profund Creștinismul și Islamul.

Creștinism:

Revelația divină atinge un punct culminant în persoana lui Iisus Hristos, considerat Fiul lui Dumnezeu și întruparea divină.

Iisus aduce revelația divină într-o formă umană, misiunea sa fiind centrata pe mântuirea omenirii prin moartea și învierea sa.

Învățăturile lui Iisus, cum ar fi iubirea necondiționată și iertarea păcatelor, sunt fundamentale pentru credința creștină și sunt prezentate în detaliu în Noul Testament.

Islam:

Revelația divină este văzută ca fiind continuă și completă prin Coran, cuvântul lui Allah revelat profetului Mahomed.

Coranul este considerat perfect și final, completând revelațiile anterioare din iudaism și creștinism.

Revelația în Islam oferă o direcție cuprinzătoare pentru toate aspectele vieții, inclusiv legi, etică și relația cu Dumnezeu.

În toate cele trei tradiții, revelația este percepută ca o comunicare directă de la divinitate la umanitate, deși mijloacele și formele acesteia diferă.

Profeții sunt esențiali în fiecare tradiție, acționând ca intermediari între Dumnezeu și oameni, cu scopul de a ghida și corecta comunitățile.

Fiecare religie consideră că revelația se dezvoltă în timp, culminând în tradiția respectivă, cu Islamul proclamând Coranul ca fiind revelația finală și completă.

Implicații teologice

Aceste perspective asupra revelației subliniază nu doar particularitățile fiecărei tradiții, ci și interconexiunile dintre ele, evidențiind o evoluție a gândirii teologice și a experienței religioase umane. Această diversitate și bogăție de interpretări oferă un cadru complex pentru dialogul interreligios și înțelegerea mutuală, invitând la o reflecție profundă asupra credinței și spiritualității.

Bibliografie

Izvoare biblice

1. ***, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2013.
2. ***, *Coranul*, trad. din limba arabă, introducere și note de George Grigore, Editura Herald, București, 2005,

Izvoare patristice

3. Atanasie cel Mare, Sfântul, *Scrieri, Partea I: Cuvânt împotriva elinilor. Cuvânt despre întruparea Cuvântului*, trad. introd. și note Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB, voi. XV, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987,
4. Dionisie pseudo - Areopagitul, *Ierarhia cerească și ierarhia bisericească*, trad de Cicerone Iordăchescu, Institutului European, Iași, 1994,
5. Idem, *Despre numele divine. Teologia mistică*, traducere de Cicerone Iordăchescu și Theofil Simenschy, Institutul European, Iași, 1993,
6. Grigorie de Nyssa, Sfântul, *Despre Sfântul Duh împotriva pneumatomașilor macedonieni*, trad, din limba greacă de Ana-Maria Barbu, în S.T., Anul XLV (1993), Nr. 5 -6, București,
7. Ioan Damaschin, Sfântul, *Dogmatica*, Ediția a III-a, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993,
8. Ioan Gură de Aur, Sfântul, *Comentariu la Evanghelia după Ioan, Omilia a II-a*, Traducere și note de Asist. Drd. Sabin Preda, în "Studii Teologice", Seria a III-a, Anul II (2006), Nr. 1, Ianuarie-Martie, București,
9. Serafim al Dmitrovului, Sfântul, *Despre îngeri*, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu -Vlas, Editura Sofia, București, 2013,

Tratate, cărți, dicționare

10. ***, *Cartea Profetului Isaia*, versiune revizuita dupa Septuaginta, arhiepiscop Valeriu Bartolomeu Anania, Ed. Anastasia, Bucuresti, 1999,
11. ****Dicționar Enciclopedic de Iudaism*, trad. de Viviane Prager, C. Litman, Țicu

- Goldstein, Ed. Hasefer, București, 2001,
12. ***, *Encyclopédie de l'Islam*, Leyde et Paris, 1934, vol.IV,
 13. ***, *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000,
 14. ***, *Minuni ale Sfinților Îngeri*, traducere din limba greacă de Ion Andrei Țârlescu, Editura Bunavestire, Bacău, 2002,
 15. ***, *Noul Testament, Evanghelia după Ioan*, Ed. Bilingvă, Introducere, traducere, comentarii și note patristice de Cristian Bădiliță, ed. Curte Veche, București 2010,
 16. Abrudan, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Profeții*, în *Îndrumar bisericesc, misionar și patriotic*, Cluj, 1986,
 17. Achard, Martin R., *Approche de l'Ancien Testament*, Edition Delachaux et Niestle, Neuchâtel, Suisse, 1962,
 18. Ahmed, Akbar S. *Descoperirea islamului: Sensul istoriei musulmane și al societății* (Londra, New York: Routledge, 1988),
 19. Albright, William F., *The Archaeology of Palestine*, Penguin Books, New York, 1954,
 20. Alexandra Maica, *Sfinții Îngeri*, Editura Anastasia, București, 1992,
 21. Anania, Arhiep. Valeriu *Introducere în citirea Sfintei Scripturi*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca 2001,
 22. Anawati M., Gardet, M., *Introduction à la theohgie musulmane*. Essai de Theohgie comparee, Paris. 1981,
 23. Andrutos, Hristu, *Simbolica*, trad. Prof. Justin Moisescu, Craiova, 1955,
 24. Anghelescu, Nadia, *Introducere în islam*, Edit. Enciclop., București, 1993,
 25. Aristotel, *Poetica*, (IX, 1451 a-b) trad. și comentarii Dionisie M. Pippidi, ed. a Hl-a, Editura IRI, București, 1998.
 26. Asandei, Simion, *Omul, știința și religia*, Ed.Militara, Bucuresti, 1985,
 27. Baggley, John, *Porți spre veșnicie*, trad. Ioana și Florin Caragiu, Editura ~Eoipla, București, 2004,
 28. Barbu, Alexandru F., *Principalele învățături ale marilor religii*, Editura Hexagon, Timișoara, 2006,
 29. Barnaby, Rogerson, *Moștenitorii Profetului Mahomed - Cauzele schismei dintre șiiți*

- și suniți*. traducere Anca Delia Comăneanu, Editura Polirom. București, 2007,
30. Bartoș, Pr. Nicolae, *Conceptul de iubire în Teologia Ortodoxă*, Edit. Cartea Creștină, Oradea 2003,
 32. Bausani, A., *Islamul*, Editura Herald, București, 2006,
 33. Băbuș, Pr. Dr. Emanoil, *Bizanțul, istorie și spiritualitate*, Editura Sofia, București, 2003,
 34. Bădiliță, Cristian et alii, *Septuaginta: Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii, Deuteronomul*, Colegiul Noua Europă, Polirom, Iași, 2004,
 35. Bârlănescu, I., *Personalitatea Sfântului Pavel...*, Alban, Timișoara 1993,
 36. Berdiaev, Nikolai, *Răul și mântuirea*, Editura Paideia, București, 2009,
 37. Idem, *Despre sclavia și libertatea omului*, Editura Antaios, București, 2000,
 38. Idem, *Sensul creației - Încercare de îndreptare a omului*, traducere de Anca Oroveanu, Prefață, cronologie și bibliografie de Andrei Pleșu, Editura Humanitas, București, 1992,
 39. Bernea, Horia, *Trilogie filosofică. Adevăr și cunoaștere. în căutarea unei definiții a omului. Cultura ca idee și formă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002,
 40. Bertholet, A., *Dicționarul religiilor*, Editura Universității A. I. Cuza, Iași, 1995,
 41. Bingham, Geoffrey C., *The Person and Work of Christ*, New Creation Publications Inc., PO Box 403, Blackwood, South Australia 5051, 2007,
 42. Bișoc, Iosif, *Sfântul Paul, omul sentimentelor adevărate*, Sapientia, Iași 2002,
 43. Boca, Părintele Arsenie, *Lupta duhovnicească cu lumea, trupul și diavolul*, Editura Agaton, Colecția «Rugul Aprins», Făgăraș, 2009,
 44. Bodale, Pr. dr. Dumitru I., *Dumnezeu - Tatăl*, Ed. autorului, pe cont propriu, Detroit, Michigan, U.S.A., 1987,
 45. Breck, Pr. prof. dr. John, *Sfânta Scriptură în Tradiția Bisericii*, trad. Ioana Tămăian, Ed. Patmos, Cluj-Napoca 2003,
 46. Bria, Pr. Prof. Dr. Ion, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, Colecția Didaskalos, Editura România Creștină, București, 1999,
 47. Bucevschi, Orest, *Legea eternă – legea naturală*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1937,
 48. Budău, Pr. Anton, *Literatura profetică*, Editura Sapientia, Iași, 1996,
 49. Bultmann, Rudolf, *Jesus Christ and Mythology*, Ed. Prentice Hall, Oxford, UK,

- 1997,
50. Burckhardt, Titus, *Introduction aux doctrines ezoterique de l'Islam*, Edition Deryn-Livres, Paris, 1985,
 51. Cazaban, Bogdan Tătaru, *Corpul îngerilor: fragmente dintr-o istorie a ierarhiilor cerești*, Editura Humanitas, București, 2017,
 52. Chifăr, Nicolae, *Istoria creștinismului*, Ed.Universității, Lucian Blaga, Sibiu, 2007,
 53. Childs, Brevard S., *Biblical Theology of the Old and New Testament*, Fortress Press, Minneapolis, 1993,
 54. Chirilă, Pr. Conf. Dr. Ioan, *Studiul Vechiului Testament*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2003,
 55. Chirilă, Ioan, Bud, Paula, Tușa, Pașca, *Vechiul Testament în scrierile bibliștilor români: ghid bibliografic*, Ed. Eikon/ Stelian Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2014,
 56. Ciudin, Pr. Prof. Dr. Nicolae, *Studiul Vechiului Testament*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2002,

Reviste, articole

57. Abrudan, Pr. prof. Dumitru Iosif Flaviu - *istoric al epocii intertestamentare. Importanța sa pentru cunoașterea contextului în care a apărut Creștinismul*, în Mitropolia Ardealului, XXXII (1987), nr. 3,
58. Arion, Pr. Prof. Dr. Leon, *Învățătura despre „Fiul Omului” în Sfintele Evanghelii*, în „Studii Teologice” XXVII(1965), nr. 7-8,
59. Balca, Diac. Prof. Nicolae *Învățătura despre Logosul întrupat ca paradigmă a vieții creștinului în teologia apostolică și patristică*, în GB, XXIX (1970), nr. 3-4,
60. Belu, Pr. Prof. D., *Împărăția lui Dumnezeu și Biserica*, în „Studii Teologice”, VIII (1956), nr. 9-10,
61. Berea, Pr. Prof. Dr. Constantin *Hristos în centrul misiunii Bisericii*, în Dialog Teologic nr.4/1999, Ed. Presa Bună, Iași,
62. Braniște, Pr. Prof. Ene *Cinstirea Maicii Domnului în cultul ortodox și formele ei de exprimare*, în “Ortodoxia”, XXXII (1980), nr. 3,